

Justitieombudsmannen
Nils-Olof Berggren

Anmälan mot Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Eslövs kommun angående handläggningen av ett ärende rörande olägenhet i form av spindlar i ett bostadshus

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 9 mars 2000, begärde AA att JO skulle granska Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens i Eslövs kommun handläggning av ett hälsoskyddsärende rörande spindlar i ett bostadshus. Han är främst missnöjd med att han inte erhållit något överklagbart beslut. I anmälan och kompletterande handlingar anförs följande.

AA kontaktade miljö- och samhällsbyggnadsnämnden och berättade att den hyresfastighet som han bor i hade invaderats av spindlar. Han ansåg att spindlarna utgjorde en sanitär olägenhet och begärde i september 1999 att nämnden skulle inspektera fastigheten. En inspektion genomfördes och inspektören utlovade ett skriftligt yttrande från nämnden. Trots att AA vid två tillfällen under hösten 1999 var i kontakt med miljöinspektören dröjde det till den 12 april 2000 innan han fick svar från nämnden. Han underrättades då om att nämnden inte hade för avsikt att beordra en kemisk bekämpning av spindlarna samt att han, för det fall han inte är nöjd med beslutet, kunde skriva till miljö- och samhällsbyggnadsnämnden.

Utredning

Anmälan och kompletterande handlingar remitterades till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Eslövs kommun för utredning och yttrande. Nämnden anförde i sitt remissvar den 12 april 2000 följande.

Miljö- och hälsoskyddschefen anför i yttrande 2000-03-30 att klagomål inkom i september 1999 från hyresgästen AA beträffande spindlar i lägenheten.

Enheten för miljö- och hälsoskydd utförde inspektion i lägenheten. Närvarande vid inspektionen var förutom miljöinspektören även hyresgästen. Hyresgästen hade också varit i kontakt med Anticimex som inte hade utfört någon bekämpning. Inspektören framförde till hyresgästen att besprutning inte var en lösning. Anticimex hade föreslagit andra alternativ bl.a. dammsugning. Inspektören bedömde att

spindlarna inte var en olägenhet och upplyste hyresgästen om detta. Vid senare kontakt per telefon meddelades hyresgästen att enheten inte skulle vidta några ytterligare åtgärder.

I enhetens rutiner för ärendehantering innefattas bl.a. att berörda ska få ett svar på hur enheten bedömer ärendet. Svaret kan vara skriftligt eller muntligt. Det kan vara ett beslut från miljö- och samhällsbyggnadsnämnden eller ett delegationsbeslut. I ovanstående ärende bedömde enheten att ett muntligt besked var tillräckligt. Hyresgästen kommer nu att få ett skriftligt besked från enheten.

AA kommenterade remissvaret och vidhöll sin kritik mot miljö- och samhällsbyggnadsnämnden samt anförde följande. Vid de telefonsamtal som, på hans initiativ, förekommit har han inte erhållit något besked om att miljöförvaltningen inte skulle vidta några åtgärder. Istället är det så att han i samband med dessa telefonsamtal har begärt att få ett beslut.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens i Eslövs kommun akt lånades in och granskades.

Bedömning

JO:s tillsyn avser i första hand en kontroll av att myndigheterna och deras befattningshavare i sin verksamhet följer lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina åligganden. Granskningen är av rättslig art och avser främst tillämpningen av gällande förfaranderegler. Däremot brukar JO inte pröva myndigheternas ställningstaganden i sakfrågor, i synnerhet om besluten bygger på lämplighetsöverväganden eller förutsätter särskild sakkunskap. JO kan inte ändra eller upphäva ett beslut som en myndighet fattat.

När någon vänder sig till en miljö- och hälsoskyddsnämnd i dess egenskap av tillsynsmyndighet och begär ett ingripande för avhjälpande av olägenhet som anmälaren menar sig vara drabbad av i sin bostad eller på sin fastighet, uppkommer hos myndigheten ett hälsoskyddsärende enligt 9 kap. miljöbalken och förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, där anmälaren är att betrakta som part. Något krav på att klagomålen skall vara skriftliga finns inte, utan även muntliga klagomål innebär att ett ärende anhängiggörs hos myndigheten.

Det ankommer därefter på nämnden att driva fram ärendet till ett avgörande, dvs. ett formellt beslut. Det är således inte godtagbart att lägga ansvaret för ärendets fortsatta handläggning på den som anfört klagomål. Det ansvaret åvilar uteslutande nämnden. Ärendet skall i enlighet med 7 § förvaltningslagen (1986:223) handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts.

Innebörden av nämndens beslut avgörs av omständigheterna i det enskilda fallet. Beslutet kan t.ex. bestå i ett föreläggande till den som är ansvarig för olägenheten eller vara ett konstaterande att ingen störning förekommer, varför klagorendet avslutas utan åtgärd. Beslutet skall dokumenteras. Om klaganden anser att eventuellt vidtagna åtgärder inte är tillräckliga, har han eller hon nämligen rätt att överklaga för att försöka få till stånd mera kraftigt verkande åtgärder.

En part skall enligt 21 § förvaltningslagen underrättas om innehållet i det beslut varigenom myndigheten avgör ärendet, om detta avser myndighetsutövning mot någon enskild. Om beslutet går part emot och kan överklagas, skall parten underrättas om hur han kan överklaga beslutet. Även om bestämmelsen inte uppställer något krav på skriftlig form för tillkännagivandet av beslutet bör, i vart fall om beslutet går part emot, beslutet i skriftlig form tillhandahållas parten. För det fall myndigheten muntligen underrättar part om ett beslut skall detta dokumenteras i akten. Underrättelsen skall alltid vara skriftlig om parten begär det. Vidare bör en anteckning om lämnad fullföljdshänvisning göras på beslutet.

I sitt remissvar uppger nämnden att klagomål beträffande spindlar i lägenhet inkom i september 1999 från AA Klagomålen gav, i enlighet med vad som anförts ovan, upphov till ett ärende hos miljö- och samhällsbyggnadsnämnden. Nämnden har vidare uppgett att man bedömde att ett muntligt besked var tillräckligt, men att man senare – i samband med remissvaret – även skriftligen underrättat AA om nämndens beslut. Ett muntligt besked förutsätter dock att det finns ett bakomliggande formligt beslut i saken. Av inlämnad akt framgår inte att nämnden fattat något beslut i saken. Inte heller att AA muntligen har underrättats om nämndens beslut eller när så skulle ha skett. Det senare är förstås av stor betydelse för att kunna avgöra när klagofristen börjar löpa. Bristerna i dokumentationen gör det också svårt att uttala sig om handläggningstiden.

Det skriftliga besked som nämnden lämnat till AA är i diariet registrerat som delegationsbeslut. I skrivelsen uppger nämnden att spindlarna inte kan anses utgöra en olägenhet för människors hälsa och att nämnden därför inte har för avsikt att beordra en kemisk bekämpning av spindlar. Mycket talar enligt min mening för att detta är det första beslut som fattas i ärendet. Skrivelsen avslutas med en uppmaning till AA att han kan skriva till miljö- och samhällsbyggnadsnämnden om han inte är nöjd med detta beslut. En kommunal nämnds beslut att inte vidta några åtgärder med anledning av klagomål rörande olägenheter för människors hälsa kan dock enligt 19 kap. 1 § andra stycket miljöbalken överklagas hos länsstyrelsen. Nämnden har enligt 21 § andra stycket förvaltningslagen varit skyldig att underrätta AA om hur han skall gå till väga om han vill överklaga beslutet. Den i skrivelsen lämnade hänvisningen uppfyller inte detta krav.

Med dessa kritiska uttalanden avslutar jag ärendet.